

paperets

A dues cases notables hi ha hagut darrerament canvis sobrats d'estadants. A Sant Feliu de Guíxols, la casa Patxot ha estat convertida en seu de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació. A la Vall de Bianya, la masia de *La Ribera*, ocupada per una indústria química, ha vist incorporar-se majoritàriament a l'empresa una multinacional americana. Tant en un cas com en l'altre, l'operació s'ha fet sota la presidència de sengles i esplèndids rellotges de sol, i no sabem fins a quin punt llurs respectives llegendes s'han avingut amb els esdeveniments. La del rellotge de la Vall de Bianya diu: "Conto només que les hores serenes". La del de Sant Feliu de Guíxols afegeix que les hores "lo rime van seguint de les estrelles".

Dedicat als qui asseguren que, en repintar les cases de l'Onyar, van inspirar-se en els colors originaris. L'any 1890, a París, segons reporta Carles Rahola a *La ciutat de Girona*, Jules Tellier va escriure això sobre les cases del riu gironí: "Els murs són pintats de colors exquisits i desproveïts de gravetat. Hom no veu res més que façanes grogues i façanes verdes, façanes blau pàl·lid i façanes rosa viu". Busqueu-los, ara, aquests colors exquisits, sota la capa espessa dels ocres, dels sienes i dels mangres.

Davant de la daurada façana de l'església d'Ullastret, els rehabilitadors oficials hi han col·locat un estrany paviment de pedra grisa. Segons els responsables, es tracta d'"una catifa rampant que dignifica una portada amb molts afegits artístics". Només que els afegits anteriors s'integren perfectament entre ells, mentre que aquest d'última hora, d'una incoherència notòria, té tot l'aire d'un pedaça.

GAVIOTA

Calella i les Havaneres, i els autors del recull, Francesc Alsius i Frederic Martí, van escriure amb raó que Sirés era "conexedor i apassionat de la música i home d'una paciència sense límits". Sirés havia viscut a Cuba, treballador d'una fàbrica de xocolata i, retornat al seu Empordanet, vivia de les classes de piano que impartia amb eficiència i generositat. Havia compost la *Gaviota* l'any 1928, però va morir al cap de cinquanta anys sense saber del tot que la seva cançó esdevindria una obra perdurable.

Vaig veure el mestre Sirés, per primera i última vegada, la nit de Sant Jaume de 1970, sota la lluna groga de Calella de Palafrugell. Una multitud inesperada, que ja no afluiria mai més, es va congrega aquell any a Portbò amb motiu de la IV Cantada d'Havaneres. La multitud s'apilonava a la placeta, s'asseia a la sorra, s'enfilava a les barques, escalava les roques i s'instal·lava als terrats. El president dels Amics de Calella va evocar els noms familiars dels inefables desapareguts: en Blau, en Pepet Gilet, en Mèlio, l'Hermós. I aleshores, com vingut d'un altre món, el mestre Frederic Sirés va pujar a l'escenari improvisat, amb els cabells blancs i l'espatlla encorbada, i es va posar a dirigir aquell grup d'homes colrats que responien al nom de *Els Nois de Port Bo*: l'Ernest Morató, en Josep Xicoira, dit Pito Rompus, i en Carles Mir. Discret fins a la fi, el mestre alçava les mans darrera d'ells, com si els dirigís per *radar* o els emparés amb un rítmic batec d'ales. I la gent s'ajuntava més i més, al so d'aquella música de somni, fins a agafar-se del braç i imitar la cadència de les onades del mar.

La imatge de Frederic Sirés se'm fa viva cada any, quan torno a contemplar, sota les voltes de Portbo, aquesta estampa de vibració col·lectiva. Ara el mestre no hi és, però la seva immortal *Gavina* vola pel cel de la popularitat i es passeja amb una elegància infinita sobre un mar d'aplaudiments.

Les misèries d'una època

A rran mateix del despatx on s'escriu, es compagina i s'administra aquesta Revista, hi ha una estranya dependència de rajols vermells que dona al pati de l'antic convent del Carme, avui seu de la Diputació. Aquest pegot impresentable, que ha sobreviscut a tantes restauracions, em fa reviure sovint un record molt precís de la infantesa. En els anys de postguerra, quan l'edifici era Govern civil, la dependència formava part de la Comissaria de Policia. Cada vespre, en aquest pati, es desenvolupava un singular ritual burocràtic. Grups de gent s'aplegaven, al voltant de les vuit, al peu de la dependència de rajola, fins que un funcionari escardalenc i malhumorat treia el cap per la finestra i començava a llegir amb avorriment ostensible una lletania de noms. Els ciutadans afortunats que mereixien ser cridats s'acostaven a l'obertura i recollien un document valuósíssim que el poder concedia amb compta-gotes. Els qui no sentien pronunciar el seu nom havien de tornar a provar sort l'endemà.

Un estrany "bunker" de rajols vermells en el pati de l'antic convent del Carme.

El paper allargat que el funcionari repartia, creuat en diagonal per la bandera espanyola, s'anomenava *Salvoconducto de Fronteras*, i sense ell era inútil d'intentar traslladar-se a llocs tan escassament fronterers com Figueres, Olot o Ripoll. Era una mena de passaport interior que et demanaven cada dos per tres, al tren i a la carretera, perquè en aquelles zones tothom, per principi, era considerat sospitos.

En el *V Pleno del Consejo Económico Sindical*, celebra a Girona l'any 1955, els redactors d'una ponència dedicada a Fomento del Turismo y Hostelería gosen proposar a la Superioritat, al cap de *setze anys* d'acabada la guerra, la supressió d'aquest vergonyós salconduit. Dir "gosen" no és en aquest cas cap exageració literària, perquè la petició, llargament argumentada, s'embolcalla d'unes precaucions tan insòlites que la converteixen en un episodi grotesc. Són reveladors, en aquest sentit, els paràgrafs introductoris:

"No se nos oculta que rozamos aquí un tema delicado (...) Queremos que vaya por delante una afirmación y un ruego. La afirmación de que admitimos de antemano la idea de que por lógicos que parezcan nuestros razonamientos, y por claras que se nos antojen nuestras razones, estamos convencidos de que lo que la Superioridad acuerde y ordene sobre este particular será lo más conveniente. (...) El ruego hemos de dirigirlo a vosotros, consejeros todos, para que como tales, y por vuestra condición de gerundenses que entraña nobleza, rectitud y seriedad, hagáis honor a vuestra clase discutiendo con alteza de miras, y teniendo siempre presente que nuestra única misión es asesorar a la Autoridad competente exponiéndole nuestras razones y afanes por lo que puedan tener de atendibles y por cuanto son el exponente del deseo de miles de gerundenses. Es nuestro deber, no obstante, concretar que, una vez la Superioridad se haya pronunciado, nuestra obligación estriba en acatar disciplinadamente su decisión pensando siempre que está basada en los altos intereses de la Patria".

No sé quin dia de quin any es va suprimir, finalment, el paper mític que repartia el funcionari des del seu petit *bunker* de rajols vermells. Tant li fa. Per als qui no han viscut aquells anys i per als qui tenim poca memòria, un text com el transcrit revela amb eloquència el clima d'una època i les seves misèries.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

paperets

Si algú encara dubtava de la capacitat creadora dels olotins en el camp de l'edició i de les arts gràfiques, haurà de claudicar davant el volum *75 anys pel futur*, que *La Caixa* acaba de publicar en complir-se tres quarts de segle de la seva implantació a la capital de la Garrotxa. Amb el peu forçat de l'anàlisi d'aquest període de temps, Magda Pujolàs, Xavier Bulbena, Jordi Pujiula i Xavier Rusalleda han inventat una obra original i oberta, lúdica i participativa, farcida de sorpreses i plena de suggestions. Gràcies a aquest llibre imaginatiu i emotiu, la comunitat olotina disposa d'un veritable i evocador àlbum de família.

Diuen que és propi de savis canviar de criteri. Diuen que és propi de polítics canviar de camisa. Diuen que l'escultor Josep M. Subirachs, encarregat de fer la façana de la Passió del temple de la Sagrada Família, després de signar el contracte que el vincula a les obres per quinze anys, va declarar: "Crec que allò que s'ha començat s'ha d'acabar". Fa quinze anys, la revista *Presència* va publicar amb tots els honors un document signat per moltes personalitats, encapçalades per Le Corbusier, en el qual es deia: "En Gaudí hay un aspecto pictórico y escultórico que es esencial, y este aspecto sólo él lo podía realizar. No se puede continuar la Sagrada Familia porque no existen planos. Nadie que respete de veras la obra gaudiniana puede colaborar a esta mixtificación". Un dels signants del document era Josep M. Subirachs.